

Opetus- ja kulttuuriministeriö

kirjaamo@minedu.fi

aikuistenperusopetus@minedu.fi (word-muodossa)

Viite: Lausuntopyyntö OKM/34/040/2013

LAUSUNTO AIKUISTEN MAAHANMUUTTAJIEN PERUSOPETUS -TYÖRYHMÄMUISTIOSTA

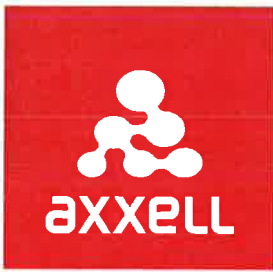
Axxell antaa lausunnon Opetus- ja kulttuuriministeriön työryhmämuistiosta, jossa esitetään uuden rakenteen luomista aikuisten maahanmuuttajien perusopetukseen ja jossa esitellään siihen liittyviä kehittämistarpeita. (Aikuisten maahanmuuttajien perusopetus. Kehittämisehdotukset, Opetus- ja kulttuuriministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2014:23)

Axxell järjestää työvoimapoliittista aikuisten maahanmuuttajien luku- ja kirjoitustaidon koulutusta Espoossa, Raaseporissa ja Vantaalla sekä kotoutumiskoulutusta Espoossa, Helsingissä, Raaseporissa ja Vantaalla. Oppilaitoksessamme on koulutuksessa noin 1000 maahanmuuttajaa päivässä, joista lausuntoa annettaessa luku- ja kirjoitustaidon koulutuksissa on yli 100 opiskelijaa.

Oppilaitoksemme kannalta keskeistä työryhmämuistiossa on suunnitelma luku- ja kirjoitustaidon koulutuksen siirtämisestä osaksi aikuisten perusopetusta. Lisäksi haluamme painottaa ohjauksen tärkeyttä osana kaikkea maahanmuuttajakoulutusta sekä lausua huolemme siitä, ettei uudistuksen myötä päästetä vuosien aikana kertynyttä osaamista valumaan hukkaan. Lausuntomme alussa esitämme käsityksemme ehdotuksesta kokonaisuudessaan.

Aikuisten maahanmuuttajien perusopetuksen suunnitelmallinen järjestäminen on tervetullut uudistus

Ehdotettavan uudistuksen hienona lähtökohtana on perustuslain takaama oikeus maksuttomaan perusopetukseen myös aikuisiällä. Eriyisen hyvänä pidämme sitä, että Suomeen muistion mukaan luotaisiin joustava aikuisten perusopetuksen kokonaisuus, jonka pohjalta on mahdollista rakentaa toimivat koulutuspolut eri kohderyhmille opiskelijoiden yksilölliset koulutustarpeet huomioon ottaen. Vain tällaisen koulutuksen laadukkaalla järjestämisellä voimme taata merkittävälle osalle joko peruskoulun

päättymisvaiheessa tai aikuisina maahamme muuttaneista edes jotenkin tasavertaiset mahdollisuuden työelämään tai ammatilliseen koulutukseen pääsemiselle. Etenkin osalle luku- ja kirjoitustaidottomina Suomeen muuttaneille aikuisille tällainen koulutus on juuri se oikea tie identiteetin vahvistamiselle ja oman paikan löytämiselle yhteiskunnassamme puhumattakaan siitä, että se auttaa heitä paremmin tukemaan omien lastensa koulutus- ja urapolkua Suomessa.

Korostamme sitä, ettei peruskoulun käyminen ole kaikille luku- ja kirjoitustaidottomina tai ilman peruskoulun päättötodistusta Suomeen muuttaneille se ainoa oikea polku. Osalle aikuisina maahan muuttaneista paras vaihtoehto on mahdollisimman nopea työllistyminen heti kun luku- ja kirjoitustaito ja suomen kieli on kohtuullisesti hallussa. Onneksi tämä mahdollisuus on selkeästi näkyvissä myös työryhmän muistiossa ja etenkin sen liitteessä 2.

Yksi uudistuksen hyvistä puolista on se, että peruskoulun suorittamiselle ja sen osana luku- ja kirjoitustaidon moduulille on varattu enemmän aikaa kuin aiemmin. Kannatamme muistion ehdotusta kotoutumistuella tuettavien omaehtoisten opintojen enimmäistukiajan korottamista 48 kuukauteen. Luku- ja kirjoitustaidon oppiminen, suomen kielen oppiminen ja peruskouluaineiden omaksuminen missä hyvänsä iässä ei voi olla mahdollista muutamassa vuodessa.

Viimeisenä mainitsemisen arvoisena hyvänä puolena esityksessä on se, että aikuisten perusopetus ja luku- ja kirjoitustaidon koulutus esitetään järjestettäväksi kokonaan opetus- ja kulttuuriministeriön alaisena. Näin koulutuksia ei säännöllisin välein kilpailuteta ja koulutuksen järjestäjiksi valikoituneet tahot voivat pitkäjännitteisesti kehittää koulutusta.

Vain ohjaus takaa onnistuneen lopputuloksen

Onnistuneen kotoutumisprosessin lähtökohtana on ammattitaitoinen, johdonmukainen ja säännöllinen ohjaus. Jo kotoutumissuunnitelmaa tehtäessä täytyy viranomaisen osata yhdessä maahanmuuttaja-asiakkaan kanssa käydä läpi erilaisia mahdollisuuksia kotoutumisen aikana. Tähän vaiheeseen tarvittaisiin uusia menetelmiä ja apuvälineitä, jotta maahanmuuttaja pääsisi heti juuri hänelle parhaiten sopivalle polulle. Lisäksi ohajusta täytyy järjestää säännöllisesti erilaisten koulutusten aikana, sillä etenkin maahanmuuttajan itsensä on heti maahantultuaan mahdotonta harmottaa kaikkien erilaisten vaihtoehtojen seurauksia, joten suunnitelmaa on oltava mahdollista muuttaa joustavasti tarpeen mukaan. Uuteen yhteiskuntaan orientoituminen vie oman aikansa,

työmarkkinatilanne muuttuu ja opiskelijan tietoisuus omista mahdollisuuksistaan ovat kotoutumisprosessin osia, jotka pakottavat suunnitelman tarkistamiseen aika ajoin.

Mikään oppilaitos ei myöskään saa oman rahoituksensa takaamiseksi pitää jotain opiskelijaa omassa koulutuksessaan, jos jokin toinen vaihtoehto on opiskelijalle selkeästi parempi. Oppilaitoksen ulkopuollisen tahon tekemä ohjaus takaisi sen, että kukaan ei turhaan opiskelisi neljää vuotta peruskoulutuksen parissa, jos siitä ei enää ole hyötyä hänen kotoutumisensa tai työllistymisensä kannalta. Samalla se takaisi tuon neljä vuotta juuri niille, jotka todella hyötyvät joko luku- ja kirjoitustaidon saavuttamisesta tai peruskoulun suorittamisesta.

Olemassa olevaa osaamista ei saa hukata

Luku- ja kirjoitustaidon opettajamme ovat suomen kielen maistereita, joilla on pedagoginen pätevyys. Yksitoista opettajistamme on käynyt Luku- ja kirjoitustaidottomien aikuisten maahanmuuttajien suomen kielen opetukseen liittyvän täydennyskoulutuksen, jonka laajuus on koulutuksen järjestäjästä riippuen vaihdellut 4-6 opintopisteen välillä. Heistä monet ovat tehneet täydennyskoulutuksen niin, että oppilaitoksemme on maksanut heille koulutuksen ajalta palkan.

Mielestämme juuri edellä mainittu koulutus (FM + ped. pät. + lukutaito-opetukseen erikoistava täydennyskoulutus) on sopivin mahdollinen aikuisten maahanmuuttajien luku- ja kirjoitustaidon opettajalle. Työryhmän muistiossa mainitaan, että perusopetuksen opettajan koulutukseksi käy ylempi korkeakoulututkinto ja pedagoginen pätevyys sekä luokanopettajan tutkinto. Luokanopettajan tutkinto sopii varmasti peruskouluaineiden opettajille, mutta luku- ja kirjoitustaidon opettajilta vaatisimme edellä mainitut pätevyydet, sillä tässä koulutuksessa on kysymys aikuiskoulutuksen yhdistämisestä kielen opetukseen yhtä aikaa lukemaan ja kirjoittamaan oppimisen kanssa. Opiskelijat haluavat siis lukemaan ja kirjoittamaan oppimisen rinnalla oppia yhtä aikaa suomea ja kotoutua. Siksi S2-opetuksen tuntemus on luku- ja kirjoitustaidon opettajalle elintärkeää.

Axxell on opettajien täydennyskouluttamisen lisäksi muutenkin panostanut luku- ja kirjoitustaidon koulutuksen kehittämiseen maassamme. Osallistumme aktiivisesti valtakunnallisen lukutaitoverkoston toimintaan (www.lukutaitoverkosto.fi), jonka kautta luku- ja kirjoitustaidon opettajat pääsevät tutustumaan toisiinsa ja kuulemaan alan kehityksestä eri puolilla maata. Opettajamme Anna Nylund vetää kyseistä verkostoa. Syyskuussa 2010 Axxellin kouluttajat edustivat suomalaista lukutaidottomien kotoutumiskoulutusta pohjoismaisessa Alfarådetin konferenssissa Tanskassa, vuonna 2012 Norjassa ja vuonna 2014 Ruotsissa, jossa opettajamme Sanna Markkanen veti

workshopin. Opettajamme Sanna Markkanen ja Kristiina Spolander vetivät aikuisten maahanmuuttajien luku- ja kirjoitustaidon opetukseen liittyneen työpajan LESSLAn (Low Educated Second Language and Literacy Acquisition) kansainvälisessä symposiumissa vuonna 2012. Vuonna 2014 Lähtöruutu-projektiin osallistuvat opettajamme osallistuivat LESSLAn konferenssiin Nijmegenissä Alankomaissa.

Olemme toimineet vuosina 2013-2014 ERS-rahoitteen Lähtöruutu-projektin koordinaattorina. Tässä projektissa on kehitetty yhdessä kahden muun koulun kanssa lähtötason testit ja testauksen malli luku- ja kirjoitustaidon lähtötason arviointiin osaksi Testipisteen testaustoimintaa. ADMILE - Adult Migrant Low Level Language and Literacy Learners - An analysis and re-evaluation of current pedagogical approaches (2013-2015) nimisen oppimiskumppanuuden aikana kerätään hyviä käytäntöjä ja vertaillaan vähän koulutettujen aikuisten maahanmuuttajien koulutuksessa käytettyjä opetusmenetelmiä ja oppimateriaaleja kumppanimaissa. Projektin aikana vertaillaan myös opettajien pätevyysvaatimuksia ja koulutustarpeita. Kumppaneita projektissa on Saksasta, Itävaltasta ja Norjasta. Opetushallituksen koordinoimassa AIKIS-hankkeessa Axxell toteutti sähköisen materiaalin luku- ja kirjoitustaidon opettamiseen (www.kotisuomessa.fi).

Olisi mielestämme opettajiemme tietotaidon hukkaamista, jos emme enää tulevaisuudessa saa järjestää luku- ja kirjoitustaidon koulutusta aikuisille maahanmuuttajille aikuisten perusopetusta koskevan uudistuksen takia, vaikka pidämmekin uudistusta muilta osin tervetulleena. Toivomme, että tulevaisuudessa voimme saada perusopetuksen järjestämisoikeuden tai että voimme tehdä yhteistyötä luku- ja kirjoitustaidon opetuksen järjestämisessä jonkun toisen oppilaitoksen kanssa, jotta kaikki se panostus, jota olemme tämän koulutuksen kehittämiseksi tehneet, pysyisi edelleen oppilaitoksessamme. Lisäksi olemme valmiita järjestämään sellaista luku- ja kirjoitustaidon koulutusta, jota monet korkeasti koulutetut erilaiseen kirjoitusjärjestelmään tottuneen maahanmuuttajat tarvitsevat ennen kotoutumiskoulutuksen alkua. Tällainen koulutus olisi hyvä mielestämme järjestää kotoutumiskoulutusta muutenkin järjestävissä oppilaitoksissa esim. 50 päivän erillisinä koulutuksina, jotta siirtyminen kotoutumiskoulutukseen olisi saumatonta ja tapahtuisi ilman turhia taukoja opiskelussa.

Raaseporissa 3.12.2014

Stefan Johansson

Toimitusjohtaja

Lena Johansson

rehtori